

Šmarna gora

15

Tudi letos se bomo 3. decembra spominjali rojstva velikega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna. Zato je prav, da se na naših popotovanjih podamo tudi po stopinjah, ki jih je ubiral po krajih naše občine. Teh je bilo kar nekaj, toda tokrat se bomo ustavili na eni najbolj priljubljenih točk ljubljanske okolice — Šmarni gori.

»Na Šmarno goro je France prav rad šel. A šele takrat, ko je bil že doktor. Strica Jakoba na Šmarni gori je tudi strašno rad imel, saj so bili vesel mož...« — Te besede je v spominih na brata pesnika izpovedala Lenka Prešernova, ki je sama kar nekaj tednov preživela na Šmarni gori. Jakob Prešeren, eden izmed Prešernovih štirih stricov-duhovnikov, je na Šmarno goro prišel službovat novembra leta 1830. Na svoji prejšnji župniji, Lešah pri Radovljici, je namreč resno zbolel, se pri trinpetdesetih letih upokojil ter prevzel mesto ekspozita na Šmarni gori. Pesnik Prešeren je strica Jakoba rad obiskoval že od svojih dijaških let dalje. V času počitnic je bil reden gost v krajih, kjer je Jakob služboval — v Borovnici (1811—1827), nadalje v Lešah (1827—1830), ter končno tudi na Šmarni gori vse do leta 1837, ko je stric tukaj umrl. V teh sedmih letih je bilo torej med šmarnogorskimi popotniki večkrat srečati tudi dr. Franceta Prešerna, ki je na goro prihajal v družbi ljubljanskih prijateljev. Mednje je spadal predvsem njegov službeni predstojnik, advokat dr. Blaž Crobath s svojo družino, nadalje Prešernov nekdanji profesor Kersnik (prednik pisatelja Janka Kersnika), ki se je pesniku prijelil še v času, ko je ta obiskoval ljubljanski licej, Kersnik pa na njem poučeval. Celo sicer nedružabni Čop se je pustil pogovoriti in je Prešerna spremljal na goro. Posebno vrsto znancev pa so predstavljali stričevi stanovski tovariši. Jakob

Prešeren je vsako leto prirejal godovne pojedine, na katere je vabil svoje prijatelje in znance. Ker pesnik nikdar ni manjkal, se je ob tej priložnosti seznanil z vodiškim župnikom Jernejem Arkom, ki je tudi sam pesnikoval ter pisal poučne članke v tedanje časopise. Arko je znan po tem, da je dal poslikati kupolo šmarnogorske cerkve. Delo je opravil Prešernov prijatelj Matevž Langus, ki je sebe in Arka narisal prav na to fresko. Dolgo časa je prevladovalo mišljenje, da je na njej ovekovečen tudi pesnik Prešeren, kar pa so poznejša razpravljanja ovrgla. Drugi znanec iz kroga stričevih prijateljev pa je bil opat Matej Gradišek, rojen v Zg. Gameljnah, sicer pa nastanjen v »puščavi« v Šmartnem pod Šmarno goro. Bil je ljudski zdravnik ter Jakobov pomočnik pri cerkvenih opravilih na Šmarni gori. Prešernoslovci menijo, da je on tisti puščavnik, o katerem piše Prešeren v pesmi Romanca od strmega gradu.

Poleg svoje družbe ter znancev strica Jakoba je Prešeren na Gori občasno srečeval tudi koga od svojih sorodnikov iz rodne Vrbe. Stric je bil znan kot mož veselega srca ter radodarnih rok, h kateremu so se ti radi zatekali ter obenem prinašali pesniku novice iz domačega kraja.

Redno obiskovanje Šmarne gore, prijateljska srečanja ter dve pesmi, ki ju je Prešeren napisal o tej romarski točki, nam dajo slutiti, da je Šmarna gora pesniku pomenila veliko več kot običajnemu popotniku. Obiskoval jo je v času, ko je bil na vrhuncu pesniškega ustvarjanja, hkrati pa tudi notranje hudo razdvojen ter v skrbeh za usodo svojega pravniškega poklica. Šmarnogorska družba ga je zato vsaj za nekaj časa odtegnila od vsakodnevnih tegob v Ljubljani.

Andrej Mrak

Goldensteinova risba Šmarne gore iz sredine 19. stoletja.

*3x dnevnik
malega
Šiška - ja*

Razmere v našem zdravstvu mi že zelo nacenjajo živce. Za zdaj bolj posredno, preko mojega fotra, vendar je tudi to precej neprijetno. Sekira se v službi, sestankuje, šef ga nadira, sestankuje v krajevni skupnosti, doma ga nadira mama — pa še zobje mu nagajajo. Vedno bolj siten je, stalno tečnari in sodeč po koledarju ga muči tudi že klimakterij, ali kakor se že temu pravi pri moških.

Tako je zadnjič cela familija drsala po kolenih in v kleti iskala zlato. Zdaj si najbrž mislite, da se tudi meni že frklja, toda to je čista resnica.

Teta Anča je našemu fotru pred časom posodila nekaj gramov zlata za zobe. To je bilo nujno, saj je bilo že grdo videti, kako si je ata vsako jutro zob zavijal v staniol, še grše pa je bilo poslušati, kako benti čez zobozdravnike in zobotehnike. Na vrsto bi namreč prišel bržkone šele takrat, ko bi bilo njegovo zobalo primerno le za srednje »pasirano« hrano ali redke župice, kar bi bilo grozno, saj naš ata ne mara župic in pasirane hrane. Nato mu je Jožkotov fotr uredil srečanje z zobozdravnikom, ki doma fuša. In tako mu je le-ta med tem, ko ga je mučil na stranišči školkji (niso namreč vsi šušmarji tako bogati kot nekateri vodični zobozdravniki, ki so sicer silno zagrizeni nasprotniki uvajanja zasebne prakse), zaupal, da bo potreboval zlato. Teta Anča mu ga je posodila, vendar, je rekla, samo tri grame, ostalo naj ji vrne.

In naš ata je strokovno ocenil, koliko je to, odhitel v klet, nastavljal sekiro in s kladivom mahnil po njej. Zlato je popustilo tako temeljito, da je odsekani košček odletel nekam med krompir in kisle kumarice, nakar je v hiši zavladala pravcata panika.

»Kje je zlatoooo!« se je drl ata in brskal po krompirju. Premetal je vso klet — žlahtnega drobca seveda ni našel. Preklinjal je, ropotal, tako da je hišnik prišel pogledat, kaj se je zgodilo v kleti.

»Kaj se je zgodilo, Gusti?« je bil prijazen hišnik.

»Ah kaj, zlato iščem,« je odgovoril ata.

Naš hišnik je pa velika čveka in zdaj si lahko mislite, kako me vsi na dvorišču postrani gledajo. To je Srečko, kažejo name: njegov fotr v kleti zlato koplje. Tudi v mamini službi so zvedeli za neljubi dogodek, nakar je vzela dopust, ker ne mara, da bi jo kar vsaka avša spraševala, če nam je zlato že začelo kaliti.

In vse to zaradi neurejenih razmer v našem zobozdravstvu! Ko bom velik, bom vse te neumnosti tudi razumel...

Srečka

tribuna

15